

I

(Tiedonantoja)

NEUVOSTO

Neuvoston 19 päivänä tammikuuta 2001 vahvistama

YHTEINEN KANTA (EY) N:o 7/2001

Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksen 2001/.../EY antamiseksi opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä

(2001/C 70/01)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 149 artiklan 4 kohdan ja 150 artiklan 4 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽²⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽³⁾,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä ⁽⁴⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Maiden rajat ylittävä henkilöiden liikkuvuus edistää eri kansallisten kulttuurien kehittymistä kukoistaviksi ja antaa asianomaisille henkilöille mahdollisuuden täydentää kulttuurista ja ammatillista kokemustaan, mikä hyödyttää koko eurooppalaista yhteiskuntaa. Tällaista osaamista tarvitaan sitäkin enemmän kun nykyiset työllisyysmahdollisuudet ovat rajalliset ja työmarkkinoilla vaa-

ditaan entistä enemmän joustavuutta ja kykyä sopeutua muutoksiin.

- (2) Opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuus yhteisöohjelmien puitteissa tai muussa yhteydessä on osa henkilöiden vapaata liikkuvuutta, joka on yksi perustamissopimuksella suojatuista perusvapauksista. Kaikilla unionin kansalaisilla on oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella perustamissopimuksen 18 artiklassa määrättyin edellytyksin.
- (3) Jäsenvaltioiden työntekijöiden ja heidän perheidensä liikkumista ja oleskelua yhteisön alueella koskevien rajoitusten poistamisesta 15 päivänä lokakuuta 1968 annetussa neuvoston direktiivissä 68/360/ETY ⁽⁵⁾ tunnustetaan palkattujen työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä oleskeluoikeus. Opiskelijoiden oleskeluoikeudesta 29 päivänä lokakuuta 1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/96/ETY ⁽⁶⁾ veloitetaan jäsenvaltiot tunnustamaan sellaisten opiskelijoiden oleskeluoikeus, jotka ovat jonkin toisen jäsenvaltion kansalaisia ja jotka on hyväksytty osallistumaan ammatilliseen koulutukseen, samoin kuin heidän puolisonsa ja huollettavien lastensa oleskeluoikeus silloin, kun näillä ei ole kyseistä oikeutta jonkin toisen yhteisön säännöksen perusteella. Lisäksi oleskeluoikeudesta 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa neuvoston direktiivissä 90/364/ETY ⁽⁷⁾ tunnustetaan unionin kansalaisten oleskeluoikeus tietyin edellytyksin yleisesti.
- (4) Opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuus liittyy perustamissopimuksen 12 artiklassa määrättyyn kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltämisen periaatteeseen. Kyseistä

⁽¹⁾ EYVL C ...

⁽²⁾ EYVL C 168, 16.6.2000, s. 25.

⁽³⁾ EYVL C 317, 6.11.2000, s. 53.

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 5. lokakuuta 2000 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), neuvoston yhteinen kanta, vahvistettu 19. tammikuuta 2001, ja Euroopan parlamentin päätös, tehty... (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽⁵⁾ EYVL L 257, 19.10.1968, s. 13, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna vuoden 1994 liittymisasiakirjalla.

⁽⁶⁾ EYVL L 317, 18.12.1993, s. 59.

⁽⁷⁾ EYVL L 180, 13.7.1990, s. 26.

periaatetta sovelletaan perustamissopimuksen soveltamisaloilla, kuten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee. Näin ollen periaatetta sovelletaan yleissivistävää koulutusta, ammatillista koulutusta ja nuorisoa koskevilla aloilla.

- (5) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammattiharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetukset (ETY) N:o 1408/71⁽¹⁾ on neuvoston asetuksella (EY) N:o 307/1999⁽²⁾ tullut sovellettavaksi osittain opiskelijoihin.
- (6) Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1612/68⁽³⁾ säädetään tasa-arvoisesta kohtelusta vapaaseen liikkuvuuteen liittyvää oikeutta käyttäneiden palkattujen työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä mahdollisuuksissa päästä yleissivistävään tai ammatilliseen koulutukseen.
- (7) Ammatillisten tutkintojen tunnustamista säänneltyihin ammatteihin kuten opettajan ammattiin pääsemiseksi ja niiden harjoittamiseksi säännellään Euroopan yhteisössä neuvoston direktiivissä 89/48/ETY⁽⁴⁾ ja 92/51/ETY⁽⁵⁾ perustetulla yleisellä järjestelmällä.
- (8) Ammatillisten tutkintojen selkeydestä 3 päivänä joulukuuta 1992 annetussa neuvoston päätöslauselmassa⁽⁶⁾ ja ammatillisen koulutuksen tutkintotodistusten selkeydestä 15 päivänä heinäkuuta 1996 annetussa neuvoston päätöslauselmassa⁽⁷⁾ kehoitetaan komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä, joilla parannetaan eri jäsenvaltioiden tutkintojärjestelmien ja tutkintojen keskinäistä tuntemusta siten, että niitä kehitetään selkeämmiksi ja ymmärrettävämmiksi, ja siten avoimemmiksi. Lisäksi on perustettu ammatillisten tutkintojen avoimuutta käsittelevä eurooppalainen forumi, jolla voidaan tehdä konkreettisia ehdotuksia kyseisten päätöslauselmien täytäntöön panemiseksi. Ensimmäiset ehdotukset tehtiin helmikuussa 2000.
- (9) Nuorten osallistuminen kansainväliseen vapaaehtoistyöhön helpottaa ammatinvalintaa, kehittää sosiaalisia taitoja ja auttaa sopeutumaan yhteiskuntaan sekä myötävaikuttaa kansalaisten aktiiviseen osallistumiseen. Lisäksi,

koska vapaaehtoistyö on yleishyödyllistä ja palkaton käytännön yhteisvastuutoimintaa, sitä ei pitäisi kansallisessa lainsäädännössä rinnastaa työhön.

- (10) Neuvosto on kehottanut komissiota tutkimaan, olisiko mahdollista laatia vapaaehtoispuolelta tutkintotodistuksiin liitettävä eurooppalainen lisäosa yhteisvaikutusten luomiseksi akateemisen ja ammatillisen tunnustamisen kesken⁽⁸⁾. Komission aloittama tämänsuuntainen työ Euroopan neuvoston ja Unescon kanssa on saatettu päätökseen, ja siihen liittyen järjestetään pian tiedotuskampanja.
- (11) Lokakuussa 1996 julkaistussa komission vihreässä kirjassa "Koulutus — Ammattikoulutus — Tutkimus — Kansainvälisen liikkuvuuden esteet" jouduttiin toteamaan, että mainituista säädöksistä huolimatta liikkuvuudelle on vielä esteitä. Opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien asema vaihtelee eri jäsenvaltioissa esimerkiksi oleskeluoikeutta, työskentelyoikeutta, sosiaaliturvaa ja verotusta koskevien säännösten osalta, mikä muodostaa esteen liikkuvuudelle. Myös se, ettei vapaaehtoistyön erityislaatu tunnusteta, vaikeuttaa vapaaehtoisten liikkuvuutta.
- (12) Opiskelijat, koulutuksessa olevat, vapaaehtoistyöntekijät, opettajat ja kouluttajat, jotka haluavat hyödyntää liikkuvuutta yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla sekä nuorisosalalla, lannistuvat usein monista kohtaamistaan esteistä. Tästä ovat osoituksena Euroopan parlamentille osoitetut vetoomukset. Yhteisön toimilla olisi vastattava koulutusalan liikkuvuutta koskeviin kansalaisten toiveisiin.
- (13) Koska perustamissopimuksen 293 artiklassa kehoitetaan jäsenvaltioita ryhtymään keskenään tarvittaessa neuvotteluihin taatakseen kansalaistensa hyväksi kaksinkertaisen verotuksen poistamisen yhteisön alueella, on muistettava, että tämä keskinäinen sopimusverkosto ei vielä ole täydellinen, minkä seurauksena liikkuvuuden esteitä on edelleen olemassa.
- (14) Vihreässä kirjassa ehdotetaan tiettyjä toimintalinjoja näiden esteiden poistamiseksi. Toimintalinjat on laajasti hyväksytty keskusteluissa, joita aiheesta on järjestetty jäsenvaltioissa. Näin ollen on tarpeen poistaa nämä liikkuvuuden esteet. Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota heikoimmassa asemassa olevien ja haavoittuvimpien ryhmien, esimerkiksi vammaisten, tarpeisiin.
- (15) Lissabonissa 23 ja 24 päivänä maaliskuuta 2000 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa tunnustettiin,

⁽¹⁾ EYVL L 149, 5.7.1971, s. 2, asetukset sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1399/1999 (EYVL L 164, 30.6.1999, s. 1).

⁽²⁾ EYVL L 38, 12.2.1999, s. 1.

⁽³⁾ EYVL L 257, 19.10.1968, s. 2, asetukset sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (ETY) N:o 2434/92 (EYVL L 245, 26.8.1992, s. 1).

⁽⁴⁾ EYVL L 19, 24.1.1989, s. 16.

⁽⁵⁾ EYVL L 209, 24.7.1992, s. 25, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 2000/5/EY (EYVL L 54, 26.2.2000, s. 42).

⁽⁶⁾ EYVL C 49, 19.2.1993, s. 1.

⁽⁷⁾ EYVL C 224, 1.8.1996, s. 7.

⁽⁸⁾ EYVL C 195, 6.7.1996, s. 6.

että liikkuvuus on olennainen osa uutta tietämyksen yhteiskuntaa ja elinikäisen koulutuksen edistämistä. Eurooppa-neuvosto pyysi jäsenvaltioita, neuvostoa ja komissiota:

— toteuttamaan toimivaltaansa kuuluvia tarvittavia toimenpiteitä opiskelijoiden, opettajien ja kouluttajien liikkuvuuden edistämiseksi, erityisesti poistamalla esteitä ja noudattamalla suurempaa avoimuutta pätevyysien ja opiskelu- ja koulutusjaksojen tunnustamisessa sekä poistamalla erityistoimin opettajien liikkuvuuden esteet vuoteen 2002 mennessä,

— laatimaan yhteisen eurooppalaisen ansioluettelon mallin, joka helpottaisi liikkuvuutta auttamalla sekä koulutuslaitoksia että työnantajia arvioimaan hankittuja tietoja.

Lisäksi Eurooppa-neuvosto kehotti neuvostoa ja komissiota tutkimaan työpaikkoja ja oppimismahdollisuuksia koskevan Euroopan laajuisen tietokannan luomista liikkuvuuden helpottamiseksi, työllistyvyyden parantamiseksi ja pätevyyden puutteiden vähentämiseksi.

(16) Liikkuvuuden kautta uudet kulttuurit ja yhteiskunnat tulevat tutuiksi. Olisikin helpotettava kulttuurista valmistumista ja perehdyttämistä eri Euroopan maiden elintapoihin ja koulutus- ja työkäytäntöihin sekä onnistunutta paluuta, erityisesti kouluttamalla kohderyhmien yhteyshenkilöitä (esim. yliopistojen opetus- ja hallintohenkilöstö, ammattikoulujen opettajat ja kouluttajat, koulujen opettajat ja rehtorit, lähettävien ja vastaanottavien järjestöjen henkilöstö) monikulttuurisuuteen, ja kannustettava koulutuslaitoksia nimittämään henkilöstöä, jonka tehtävänä on sovittaa yhteen ja helpottaa niiden antamaa kulttuurien välistä koulutusta.

(17) Tämä suositus on perustamissopimuksen 5 artiklassa tarkoitetun toissijaisuusperiaatteen mukainen siltä osin kuin yhteisön toiminta on tarpeen liikkuvuuden esteiden poistamista koskevien jäsenvaltioiden toimien täydentämiseksi. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että luonnostaan maiden rajat ylittävänä ilmiönä liikkuvuus edellyttää yhteisön toimintaa. Tämä suositus on myös mainitussa artiklassa esitetyn suhteellisuusperiaatteen mukainen, sillä siinä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

(18) Tällä suosituksella on tarkoitus edistää jäsenvaltioiden yhteistyötä liikkuvuuden alalla tukemalla niiden toimintaa ja pitäen täysin arvossa jäsenvaltioiden kansallisen

lainsäädännön mukaisesti vastuuta muun muassa suosituksen sisältämien kehotusten täytäntöönpanon osalta.

(19) Tämä suositus koskee niitä jäsenvaltioiden kansalaisia, jotka haluavat hankkia kokemusta jossain toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, josta he ovat peräisin. Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto totesi kuitenkin, että "Euroopan unionin on varmistettava jäsenvaltioidensa alueella oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeudenmukainen kohtelu" ja että energisemmän integraatiopolitiikan tavoitteena olisi oltava tarjota heille vastaavat oikeudet ja asettaa vastaavat velvollisuudet kuin unionin kansalaisille. Lisäksi niille kolmansien maiden kansalaisille, jotka oleskelevat laillisesti jossain jäsenvaltiossa, olisi annettava kyseisessä jäsenvaltiossa mahdollisimman lähellä unionin kansalaisten nauttimiin oikeuksia olevat oikeudet.

(20) Yhteisön koulutus- ja nuoriso-ohjelmiin voivat osallistua Eurooppa-sopimuksissa, niiden lisäpöytäkirjoissa ja assosiaationeuvostojen päätöksissä vahvistettujen edellytysten mukaisesti Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen osallistuvat Euroopan vapaakauppaliittoon kuuluvat maat sekä Keski- ja Itä-Euroopan assosioituneet maat (KIE-maat), samoin kuin Kypros, Malta ja Turkki. Tämän vuoksi kyseiset maat olisi tehtävä tietoisiksi tästä suosituksesta ja olisi helpotettava näiden maiden kansalaisten liikkuvuutta, kun he jonkin yhteisön ohjelman puitteissa osallistuvat yleissivistävään tai ammatilliseen koulutukseen tai vapaaehtoistyöhön tai toimivat opettajana tai kouluttajana jossakin Euroopan unionin maassa.

(21) Edellä mainitut ohjelmat mukaan lukien yhteisön ohjelmilla on ollut mahdollista kehittää yhteisön tasolla hyviä toimintatapoja ja tärkeitä välineitä, joilla edistetään opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuutta. Olisi suositeltavaa ottaa nämä hyvät toimintatavat ja välineet mahdollisimman laajasti käyttöön,

I SUOSITTELEVAT, että jäsenvaltiot:

1. *Kaikkia niitä henkilöryhmiä koskevat yhteiset toimenpiteet, joita tämä suositus koskee*

a) toteuttavat aiheellisina pitämänsä toimenpiteet niiden henkilöiden liikkuvuuden oikeudellisten ja hallinnollisten esteiden poistamiseksi, jotka aloittavat opiskelun, osallistuvat koulutukseen tai vapaaehtoistyöhön taikka opettajille tai kouluttajille järjestettyyn toimintaan erityisesti yhteisön ohjelmien, kuten Sokrates-, Leonardo da Vinci- ja Nuoriso-

ohjelmien puitteissa tai muussa yhteydessä jossain toisessa jäsenvaltiossa; edistävät yhteistyössä komission kanssa niiden kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa, jotka liittyvät asianomaisten henkilöiden liikkuvuuteen valtiosta toiseen ja tässä suosituksessa esitettyihin eri näkökohtiin;

b) toteuttavat aiheellisina pitämänsä toimenpiteet kielellisten ja kulttuuristen esteiden vähentämiseksi, esimerkiksi:

— kannustavat opiskelemaan vähintään kahta yhteisökieltä ja tekevät etenkin nuoret tietoisiksi unionin kansallisuudesta sekä tähdentävät kulttuuristen ja sosiaalisten erojen hyväksymistä,

— kannustavat valmistautumaan liikkuvuuteen ennalta sekä kielellisesti että kulttuurisesti;

c) edistävät erilaisten liikkuvuutta koskevien taloudellisten tukitoimien kehittämistä (esimerkiksi avustukset, apurahat, tuet ja lainat) erityisesti:

— helpottavat etenkin kansallisten apurahojen ja tukien siirrettävyyttä,

— toteuttavat aiheellisina pitämänsä toimenpiteet apurahojen ja muiden tukien ulkomaille suuntautuvien siirto- ja maksuennettelyjen helpottamiseksi ja yksinkertaistamiseksi;

d) toteuttavat aiheellisina pitämänsä toimenpiteet, joilla edistetään ns. eurooppalaista pätevyysaluetta eli sitä, että asianomaisille henkilöille annetaan mahdollisuus vedota etenkin sen valtion akateemisissa ja ammattipiireissä, josta he ovat peräisin, vastaanottavassa valtiossa suorittamiinsa tutkintoihin ja saamaansa kokemukseen. Tämä voitaisiin tehdä edistämällä tutkintojen ja tutkintotodistusten selkeydestä vuosina 1992 ja 1996 annettujen päätöslauselmien tavoitteisiin pääsemistä, kannustamalla käyttämään vuorottelu- ja erityisesti oppisopimuskoulutusta koskevien eurooppalaisten koulutusjaksojen edistämistä 21 päivänä joulukuuta 1998 tehdyssä neuvoston päätöksessä 1999/51/EY⁽¹⁾ säädettyä Europass-todistusta ja tutkintojen eurooppalaista lisäosaa sekä laatimalla Lissabonissa 23 ja 24 päivänä maaliskuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti eurooppalainen peruspätevyksien viitekehys ja yhteinen eurooppalainen ansioluettelomalli;

e) tarkastelevat, missä määrin tässä suosituksessa tarkoitettut henkilöt voivat hyödyntää vastaanottavassa valtiossa samoille henkilöryhmille tarjolla olevia tukijärjestelyjä, kuten alennuksia julkisen liikenteen maksuista, asumis-

ateriatukea sekä kirjastoihin ja museoihin pääsyä, lukuun ottamatta sosiaaliturvaetuksien piiriin kuuluvia tukia. Tässä yhteydessä olisi aloitettava ”liikkuvien henkilöiden kortin” toteuttamista koskeva tarkastelu;

f) myötävaikuttavat siihen, että liikkuvuudesta kiinnostuneiden on helppo saada tarvittavat tiedot opiskelu- ja koulutusmahdollisuuksista, vapaaehtoistyöhön osallistumisesta tai opettajille taikka kouluttajille tarkoitetusta toiminnasta muissa jäsenvaltioissa. Tämä voitaisiin toteuttaa ulottamalla tutkintotodistusten akateemisen tunnustamisen kansallisten tiedotuskeskusten, Euroopan tiedotuskeskusten verkoston ja Suora linja Eurooppaan -vastauspalvelun toiminta erityisesti seuraaville osa-alueille:

— parannetaan tiedottamista niistä mahdollisuuksista ja edellytyksistä (erityisesti taloudellisista tuista), jotka liittyvät valtiosta toiseen liikkumiseen,

— varmistetaan, että kansalaiset ovat tietoisia asetuksen (ETY) N:o 1408/71 mukaisista ja voimassa olevien vastavuoroisten järjestelyjen mukaisista sosiaaliturvaa ja sairausvakuutusta koskevista oikeuksistaan, kun he asuvat väliaikaisesti toisessa jäsenvaltiossa,

— kannustetaan antamaan kaikkien tasojen hallintoviranomaisille koulutusta ja tiedottamaan heille säännöllisesti liikkuvuutta koskevasta yhteisön säännöstöstä,

— osallistutaan hajautettujen menettelyjen puitteissa työpaikkoja ja oppimismahdollisuuksia koskevan tietokannan valmisteluun hyödyntäen perusteellisesti jo olemassa olevia rakenteita ja järjestelmiä kuten Euroopan työnvälitysverkostoa (EURES);

g) toteuttavat aiheellisina pitämänsä toimenpiteet, jotta tämän suosituksen kohteena olevia henkilöryhmiä ei siinä jäsenvaltiossa, josta he ovat peräisin, perusteettomasti kohdella eriarvoisesti verrattuna vastaaviin henkilöryhmiin, jotka eivät hyödynnä maiden rajat ylittävää liikkuvuutta;

h) toteuttavat aiheellisina pitämänsä toimenpiteet, joilla poistetaan liikkuvuuden esteitä niiltä kolmansien maiden kansalaisilta, jotka jonkin yhteisön ohjelman, kuten Sokrates-, Leonardo da Vinci- tai Nuoriso-ohjelman puitteissa opiskelevat tai osallistuvat koulutukseen, vapaaehtoistyöhön tai opettajille taikka kouluttajille tarkoitettuun toimintaan.

2. Erityisesti opiskelijoita koskevat toimenpiteet

a) helpottavat sitä, että siinä jäsenvaltiossa, josta asianomainen on peräisin, tunnustetaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa

⁽¹⁾ EYVL L 17, 22.1.1999, s. 45.

- suoritettu opintojakso tutkintoa varten. Siksi olisi edistettävä eurooppalaisen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmän (ECTS) käyttöä, joka järjestelmä perustuu opinto-ohjelmien selkeyteen ja takaa akateemisten opintosuoritusten tunnustamisen opiskelijan, lähettävän laitoksen ja vastaanottavan laitoksen etukäteen tekemän sopimuksen ansiosta;
- b) toteuttavat lisäksi aiheelliset toimenpiteet, jotta akateemisten tutkintojen tunnustamisesta vastaavat viranomaiset tekevät päätöksensä kohtuullisessa ajassa, jotta päätökset perustellaan ja jotta niihin voisi hakea muutosta hallinnollista menettelyä käyttäen ja/tai oikeusteitse;
- c) kannustavat oppilaitoksia käyttämään eurooppalaista lisäosaa tutkintotodistusten hallinnollisena liitteenä. Lisäosan tarkoituksena on kuvata suoritettuja opintoja niiden tunnustamisen helpottamiseksi;
- d) kannustavat oppilaita ja opiskelijoita suorittamaan osan opinnoistaan toisessa jäsenvaltiossa ja helpottavat opiskelijoiden muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa suorittamien opintojaksojen tunnustamista;
- e) toteuttavat tai edistävät aiheellisia toimenpiteitä, joiden avulla opiskelijat voivat helpommin esittää oleskeluluvan saamiseksi tarvittavan todisteen siitä, että he kuuluvat jonkin terveydenhoitojärjestelmän tai sairausvakuutuksen piiriin;
- f) helpottavat liikkuvuutta hyödyntävän opiskelijan sopeutumista vastaanottavan jäsenvaltion koulutusjärjestelmään (esimerkiksi opinto-ohjauksella ja psykopedagogisella tuella) sekä hänen sopeutumistaan uudelleen sen jäsenvaltion koulutusjärjestelmään, josta hän on peräisin, samalla tavoin kuin Sokrates-ohjelmassa.
3. *Eryityisesti ammatillisessa koulutuksessa olevia koskevat toimenpiteet:*
- a) edistävät vastaanottavassa jäsenvaltiossa todistuksella osoitetun ammatillisen koulutuksen huomioon ottamista siinä jäsenvaltiossa, josta asianomainen on peräisin. Tätä varten olisi kannustettava muun muassa käyttämään Europass-todistusta;
- b) kannustavat käyttämään selkeämpiä malleja ammatillisen koulutuksen tutkintotodistusten selkeydestä annetussa vuoden 1996 päätöslauselmassa ja ammatillisten tutkintojen selkeyttä käsittelevän eurooppalaisen foorumin ehdotuksissa tarkoitetuissa ammatillisen koulutuksen tutkintotodistuksissa. Näiden ehdotusten tarkoituksena on erityisesti:
- liittää virallisiin kansallisiin tutkintotodistuksiin mainittujen todistusten käännös ja/tai eurooppalainen lisäosa,
- nimetä kansallisia tiedotuskeskuksia, joiden tehtävänä on antaa tietoja kansallisista ammattitutkinnoista;
- c) toteuttavat yhteisön lainsäädännön mukaisesti ja kansallisen lainsäädäntönsä puitteissa aiheellisina pitämänsä toimenpiteet, jotta henkilöitä, jotka lähtevät toiseen jäsenvaltioon siellä osallistuakseen hyväksytyyn ammatilliseen koulutukseen, ei kohdella — heidän liikkuvuutensa vuoksi — asianomaisen sosiaalisen suojelun osalta eriarvoisesti, suojeluun liittyvät hallinnolliset muodollisuudet mukaan luettuina, esimerkiksi terveydenhoidossa ja muilla asiaan liittyvillä aloilla;
- d) toteuttavat aiheellisina pitämänsä hallinnolliset toimenpiteet helpottaakseen todisteen saamista siitä, että toisessa jäsenvaltiossa ammatilliseen koulutukseen osallistuvalla henkilöllä on käytössään neuvoston direktiivissä 90/364/ETY tarkoitetut riittävät varat.
4. *Eryityisesti vapaaehtoisia koskevat toimenpiteet*
- a) huolehtivat siitä, että vapaaehtoistoiminnan erityisluonne otetaan huomioon kansallisen lainsäädännön säännöksissä ja hallinnollisissa määräyksissä;
- b) edistävät sitä, että vastaanottavassa jäsenvaltiossa suoritettu vapaaehtoistyö otetaan huomioon siinä jäsenvaltiossa, josta asianomainen on peräisin, vapaaehtoishankkeisiin osallistumisesta myönnettävän todistuksen pohjalta, jossa kuvailaan kyseistä toimintaa, yhteisen eurooppalaisen ansioluettelon mallin toteuttamista koskevan suunnitelman mukaisesti;
- c) toteuttavat yhteisön lainsäädännön mukaisesti ja kansallisen lainsäädäntönsä puitteissa aiheellisina pitämänsä toimenpiteet, jotta vapaaehtoisia ja heidän perheitään ei heidän liikkuvuutensa vuoksi kohdella asianomaisen sosiaalisen suojelun osalta eriarvoisesti, esimerkiksi terveydenhoidossa ja perheiden hyvinvointia koskevissa politiikoissa;
- d) toteuttavat kansallisen lainsäädännön puitteissa aiheellisina pitämänsä toimenpiteet, jotta hyväksytyyn palkattomaan vapaaehtoistyöhön osallistumista ei rinnasteta työhön.
5. *Eryityisesti opettajia ja kouluttajia koskevat toimenpiteet*
- a) ottavat mahdollisimman hyvin huomioon niiden lyhytaikaisesti maasta toiseen siirtyvien opettajien tai koulutta-

jien ongelmat, joihin sovelletaan useiden jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä, ja edistävät tähän liittyvää yhteistyötä;

b) toteuttavat aiheellisina pitämänsä toimenpiteet helpottaakseen opettajien ja kouluttajien siirtymistä toiseen jäsenvaltioon, esimerkiksi:

— Euroopan laajuisesti liikkuvien opettajien ja kouluttajien sijaisjärjestelyillä,

— huolehtimalla siitä, että heidän sopeutumistaan vastaanottavaan laitokseen helpotetaan luomalla tarkoitukseen sopivia järjestelyjä,

— tarkastelemalla mahdollisuutta ottaa käyttöön kansallisesti määriteltyjen menettelytapojen mukaisesti niin kutsuttuja eurooppalaisia koulutusjaksoja, joiden ansiosta voidaan helpommin hyödyntää liikkuvuutta;

c) kannustavat tuomaan eurooppalaisen ulottuvuuden opettajien ja kouluttajien ammatilliseen ympäristöön erityisesti:

— opettajien ja kouluttajien koulutusohjelmien sisällön kautta,

— edistämällä eri jäsenvaltioissa sijaitsevien opettajien ja kouluttajien koulutuskeskusten välisiä yhteyksiä muun muassa henkilövaihdon ja toisessa jäsenvaltiossa suoritettavien harjoittelujaksojen avulla;

d) edistävät Euroopan yhteisössä tapahtuvan liikkuvuuden ottamista huomioon yhtenä opettajien ja kouluttajien uran osatekijänä.

II KEHOTTAVAT jäsenvaltioita

laatimaan joka toinen vuosi kertomuksen tämän suosituksen kohteena olevien eri asioiden täytäntöönpanosta ja antamaan kertomuksen komissiolle.

III KEHOTTAVAT komissiota

a) perustamaan asiantuntijaryhmän, johon kuuluu tässä suosituksessa tarkoitettut ryhmät tuntevia henkilöitä ja jossa kaikki jäsenvaltiot ovat edustettuina. Ryhmän on tarkoitus vaihtaa tietoja ja kokemuksia tämän suosituksen sisältämistä seikoista;

b) jatkamaan yhteistyötä jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa muiden muassa ammattitutkintojen selkeyttä käsittelevässä eurooppalaisessa foorumissa mahdollistaakseen tässä suosituksessa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista koskevien tietojen ja kokemusten vaihdon;

c) toimittamaan Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle joka toinen vuosi kertomuksen, jonka se on laatinut jäsenvaltioiden avustuksella, tämän suosituksen kohteena olevien eri seikkojen täytäntöön panemisesta;

d) tutkimaan mahdollisuuksia ottaa käyttöön koululaisten, opiskelijoiden, ammattikoulutuksessa olevien ja vapaaehtoisten yhteisön kortti, joka oikeuttaisi sen haltijan erilaisiin alennuksiin liikkuvuuskauden aikana;

e) laatimaan ehdotuksia ammatillisten tutkintojen selkeyden edistämistä koskevan yhteistyön tehostamiseksi, erityisesti siltä osin kuin on kyse yhteisön ohjelmiin osallistuvien kolmansien maiden mahdollisuudesta osallistua Europass-järjestelmään ja ammatillisen koulutuksen tutkintotodistuksista;

f) tutkimaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa aiheellisia järjestelyjä tietojen vaihtamiseksi mahdollisuuksista saada yleissivistävää tai ammatillista koulutusta, osallistua vapaaehtoistyöhön ja toimia opettajana tai kouluttajana muissa jäsenvaltioissa.

Tehty ...

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

LIITE

TÄSSÄ SUOSITUKSESSA TARKOITETUT HENKILÖRYHMÄT

Tämä suositus koskee jäljempänä mainittuja henkilöitä ainoastaan jos he osallistuvat väliaikaiseen, periaatteessa enintään vuoden kestäväan oleskeluun perustuvaan kahden valtion — sen valtion, josta he ovat peräisin, ja vastaanottavan valtion — väliseen vaihtoon, joka päättyy periaatteessa siihen, että henkilö palaa siihen valtioon, josta hän on peräisin. Kyseiset henkilöt säilyttävät edelleen kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä määritellyn virallisen kotipaikkansa siinä valtiossa, josta he ovat peräisin.

I Opiskelijat

Henkilöt, jotka opiskelevat perustamissopimuksen 149 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetuissa koulutuslaitoksissa.

II Koulutuksessa olevat

Iästä ja ammatillisista edellytyksistä riippumatta henkilöt, jotka osallistuvat ammatilliseen koulutukseen millä tahansa tasolla, mukaan lukien korkea-asteen koulut.

III Vapaaehtoiset

Henkilöt ja aivan erityisesti nuoret, jotka yhteisön Nuoriso-toimintaohjelman eurooppalaista vapaaehtoistyötä koskevassa osuudessa tai sitä vastaavien kansainvälisten vapaaehtoistyöhankkeiden yhteydessä sitoutuvat tekemään yleishyödyllistä ja palkatonta, yhteisvastuullista käytännön työtä periaatteessa vuoden ajan tarkoituksenaan kehittää sosiaalisia ja henkilökohtaisia taitojaan ja kykyjään.

IV Opettajat

Henkilöt, jotka antavat koulutusta perustamissopimuksen 149 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetuissa koulutuslaitoksissa.

V Kouluttajat

Henkilöt, jotka antavat koulutusta perustamissopimuksen 150 artiklan 2 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitetuissa koulutuskeskuksissa tai ammatillisissa koulutuskeskuksissa, taikka oppimiskeskuksissa tai yrityksissä.

NEUVOSTON PERUSTELUT

I JOHDANTO

1. Komissio esitti 21. tammikuuta 2000 Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 149 ja 150 artiklaan perustuvan ehdotuksen suositukseksi opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, nuorten vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä.
2. Talous- ja sosiaalikomitea antoi lausuntonsa 27. huhtikuuta 2000.
3. Alueiden komitea antoi lausuntonsa 15. kesäkuuta 2000.
4. Euroopan parlamentti antoi lausuntonsa 5. lokakuuta 2000.
5. Euroopan parlamentin lausunnon huomioon ottaen komissio esitti 9. marraskuuta 2000 tarkistettua ehdotuksen päätökseksi.
6. Neuvosto vahvisti 19. tammikuuta 2001 yhteisen kantansa perustamissopimuksen 251 artiklan mukaisesti.

II EHDOTUKSEN TAVOITE

Ehdotuksessa suositetaan jäsenvaltioille, että ne toteuttaisivat toimenpiteitä vastuunsa täysimääräisesti tunnustaen suosituksen soveltamisalaan kuuluvien henkilöryhmien liikkuvuuden edistämiseksi. Suositukset annetaan kaikkia ryhmiä koskevinä yleisinä toimenpiteinä sekä erityisinä toimenpiteinä, jotka koskevat opiskelijoita, koulutuksessa olevia, vapaaehtoisia ja opettajia ja kouluttajia. Komissiota kehoitetaan antamaan asianmukaista tukea tämän alan yhteistyölle ja teknistä apua sekä huolehtimaan seurannasta.

1. YLEINEN HUOMAUTUS

Neuvosto hyväksyi yhteisessä kannassaan komission ehdotuksen olennaisilta osiltaan, mutta teki tarpeelliseksi katsomiaan muutoksia, jotka koskevat erityisesti oikeusperustaa.

2. ERITYISIÄ HUOMAUTUKSIA

2.1 Muutokset, jotka neuvosto teki komission ehdotukseen

2.1.1 Koulutuksen ja koulutuspolitiikan alan toimenpiteet

— Lissabonin Eurooppa-neuvoston päätelmät (johdanto-osan 15 kappale, I jakson 1 kohdan d alakohta, I jakson 4 kohdan b alakohta)

Neuvosto otti täysin huomioon edellä mainitut päätelmät liikkuvuuden osalta, siten kuin johdanto-osan 15 kappaleessa esitetään, ja viittasi myös yleisiin toimenpiteisiin kuuluviin erityisiin ehdotuksiin ja vapaaehtoisia koskeviin ehdotuksiin.

— Kaikkia ryhmiä koskevat toimenpiteet (I jakson 1 kohta)

Tämän jakson rakennetta on muutettu kieliin ja kulttuureihin perehtymisen tarpeen korostamiseksi (samaa asiaa käsitellään myös johdanto-osan 16 kappaleessa). Samoin selkeytetään ja korostetaan niitä tutkintoja, tietoja ja taloudellisia tukia (muuta kuin sosiaaliturvaetuuksia), jotka ovat liikkuvuutta hyväksi käyttävien henkilöiden saatavissa, sekä taloudellisen tuen järjestämistä liikkuvuutta varten.

— Opiskelijoita koskevat toimenpiteet (I jakson 2 kohta)

Tärkeimmät, neuvoston tarpeelliseksi katsomat muutokset koskevat tiettyjä korkeakoulututkintojen tunnustamisjärjestelyjä ja sen aseman tunnustamista, joka liikkuvuudella korkeakoulua alemmalla tasolla voi olla.

— Koulutuksessa olevia koskevat toimenpiteet (I jakson 3 kohta)

Neuvosto katsoi, että tekstissä olisi tehtävä selkeämpi ero muun muassa EUROPASS-todistuksen käytön ja eurooppalaisen foorumin ammatillisen pätevyuden avoimuudesta vasta tekemien ehdotusten välillä.

— Vapaaehtoisia koskevat toimenpiteet (I jakson 4 kohta)

Neuvosto katsoi, että vaikka yhteisön Nuoriso-toimintaohjelma on suunnattu periaatteessa 15—25-vuotiaille, on ilmaisu ”nuoret” vapaaehtoiset kauttaaltaan tekstissä liian rajoittava; johdanto-osan 9 kappale on laadittu muun muassa kansainvälisen vapaaehtoisen toiminnan arvon korostamiseksi.

— Opettajia ja kouluttajia koskevat toimenpiteet (I jakson 5 kohta)

Neuvosto pyrki selkeyttämään niitä toimenpiteitä, jotka katsotaan tarkoituksenmukaisiksi opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta lähettävälle ja vastaanottavalle maalle aiheutuvien organisatoristen seurausten vuoksi. Neuvosto katsoo, että vaikka eurooppalaisesta liikkuvuudesta saatu kokemus otetaan huomioon uratekijänä (5 b), tätä ei pidä tulkita niitä työtovereita syrjivästi, joilla liikkuvuuskokemusta ei ole.

— Komissiolle osoitetut pyynnöt (III jakso)

Neuvoston mielestä komissiolle osoitettuihin pyyntöihin oli lisättävä seuraavat seikat:

- tehostetaan yhteistyötä tietojen ja kokemusten vaihdossa,
- selvitetään ”liikkuvuuspassin” käyttöönoton mahdollisuus,
- tehdään ehdotuksia yhteistyön parantamiseksi tutkintovaatimusten avoimuuden edistämisen osalta.

— Määritelmät (liite)

- Pidettiin suotavana tehdä selväksi, että suosituksen soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden liikkuvuusajanjakso ei periaatteessa saisi olla yhtä vuotta pitempi ja että heidän laillinen kotipaikkansa on edelleen lähtövaltiossa.

- Vapaaehtoiisiin pätee edellä 4 jakson osalta annettu huomautus.
- Viittaus perustamissopimuksen artiklaan ”kouluttajien” osalta on oikaistu.

2.1.2 Koulutuksen ja koulutuspolitiikan ulkopuolelle jäävät toimenpiteet

Neuvosto katsoo, että oleskelulupia, kolmansien valtioiden kansalaisia, verotusta ja sosiaalista suojelua koskevien määräysten tarkoituksena on kannustaa jäsenvaltioita tulkitsemaan olemassa olevaa yhteisön oikeutta väljästi sekä soveltamaan kansallista lainsäädäntöä siten, ettei toiseen jäsenvaltioon matkustavia henkilöitä aseteta epäedulliseen asemaan, ja niitä voidaan pitää perustamissopimuksen 149 ja 150 artiklassa tarkoitettuina ”edistämistoimina”. Tässä yhteydessä sekä ottaen huomioon suosituksen kokonaisuudessaan neuvosto lisäsi johdanto-osaan uuden 18 kappaleen, jossa korostetaan jäsenvaltioiden velvollisuuksia. Tämän vuoksi neuvosto käsitteli seuraavia erityiskysymyksiä:

- Oleskeluluvat (I jakson 2 kohdan c alakohta ja I jakson 3 kohdan d alakohta)

Opiskelijoiden (2 jakso) ja koulutuksessa olevien henkilöiden (3 jakso) oikeutta oleskelulupaan on tiettyjen yksityiskohtien osalta selkeytetty.

- Kolmansien maiden kansalaiset (johdanto-osan 19 ja 20 kappale ja I jakson 1 kohdan h alakohta)

Johdanto-osan 19 kappaleessa mainitaan Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmät. Johdanto-osan 20 kappale liittyy käytäntöön ja koskee yhteisön liikkuvuusohjelmiin osallistuvien kolmansien maiden kansalaisiin liittyviä määräyksiä. 1 kohdan h kohdassa tähdennetään, että ehdotetut toimenpiteet koskevat nimenomaisesti tätä kolmansien maiden kansalaisten ryhmää.

- Verotus (johdanto-osan 9 ja 13 kappale, I jakson 4 kohdan d alakohta ja I jakson 5 kohdan a alakohta)

Johdanto-osan 9 kappale ja I jakson 4 kohdan d alakohta koskevat vapaaehtoisen toiminnan erityisluonteen tunnustamista ja sitä, ettei tätä toimintaa saisi pitää työnä. I jakson 5 kohdan a alakohdassa ehdotetaan asianmukaisia toimenpiteitä yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaisina olevien opettajien ja kouluttajien lyhytaikaisen liikkuvuuden aiheuttamien ongelmien ratkaisemiseksi, mukaan lukien verotusongelmat. Johdanto-osan 13 kappale on laadittu kaksinkertaisesta verotuksesta tehtyjen sopimusten verkostosta johtuvan tilanteen selkiyttämiseksi.

- Sosiaalinen suojelu (I jakson 1 kohdan f alakohta, 2 kohdan e alakohta, 3 kohdan c alakohta ja 4 kohdan c alakohta)

I jakson 1 kohdan f alakohdassa painotetaan, että suosituksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt ovat tietoisia asiaankuuluvasta sosiaaliturvasta, myös asetuksen (ETY) N:o 1408/71 mukaisesta turvasta. I jakson 2 kohdan e alakohdassa kiinnitetään huomiota siihen, että opiskelijoiden on oleskelulupaa hakiessaan pystyttävä osoittamaan kuuluvansa terveydenhuolto- ja sairausvakuutusjärjestelmään (ks. 2 kohdan 1 kohdan 1 alakohta). I jakson 3 kohdan c alakohdassa ja I jakson 4 kohdan c alakohdassa selkeytetään sosiaalisen suojelun osalta toteutettavat toimenpiteet sekä koulutuksessa olevien että vapaaehtoisten osalta.

2.3 Euroopan parlamentin tarkistukset

2.3.1 Komission hyväksymät parlamentin tarkistukset

Esitetyistä 56 tarkistuksesta komissio hyväksyi kokonaan, osaksi tai olennaisilta osiltaan 42.

2.3.2 Neuvoston hyväksymät parlamentin tarkistukset

Neuvosto hyväksyi kokonaan, osaksi tai olennaisilta osiltaan 37 niistä parlamentin tekemistä 56 tarkistuksesta, jotka komissio oli myös hyväksynyt. Lisäksi neuvosto hyväksyi edellytyksenä olleella yksimielisyydellä kokonaan, osaksi tai olennaisilta osiltaan 3 niistä Euroopan parlamentin tekemästä 14 tarkistuksesta, jotka komissio oli hylännyt.

2.3.3 Parlamentin tarkistukset, joita neuvosto ei hyväksynyt

Neuvosto yhtyi komission näkemykseen siitä, että tutkijoita koskevia tarkistuksia ei oikeusperustan huomioon ottaen pidä huomioida. Tiettyjä, suosituksen seurantaan koskevia tarkistuksia (nrot 46—48) ei otettu huomioon. Muiden tarkistusten ei katsottu olevan perustamissopimuksen 149 ja 150 artiklassa tarkoitettuja edistämistoimia. Lopuksi tarkistusta 8 ei pidetty tarkoituksenmukaisena ottaen huomioon Lissabonin Eurooppa-neuvoston päätelmien liikkuvuutta koskevat sitoumukset.

III PÄÄTELMÄT

Neuvosto katsoo, että yhteinen kanta muodostaa tasapainoisen tekstin ja antaa merkittävästi pontta jäsenvaltioiden toimille niiden poistaessa koulutuksen alan liikkuvuuden esteitä sekä edistäessä asiaankuuluvaa yhteistyötä ja aloitteita Euroopan tasolla.
